

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Aron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A pohánka termesztéséről. Dr. Rodiczky Jenő. — Az almabor készítéséről. — A kolozsvári löversenyek. — Levelek a szerkesztőhöz. II. — Egyveleg: Szőlő-árverés. Halálozás. Dicső-szentmártoni kiállítás. Szeptember havi meteorológiai észleletek. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A pohánka termesztéséről.

A Csikszékben járván, magas hegyoldalon virágzó pohánkán akadt meg szemem. Hát még itt is terem a haricska. „Meg terem az mint a cigány mindenütt“ volt válasza.

S ezen nézet nem áll magában, terjeszthette azon tapasztalás hogy pohánka műveléssel savanyu televényes, sőt gyantás hangabumuson is találkozunk, melyen a pohánkán kívül alig terem más miveleti növény.

Azonban a figyelmes szemlélő másfelől azt fogja tapasztalni, hogy agyag, márga, mész vagy krétatalajokon a pohánka művelés csak elvétve sikeres. A tatárka ellenben meszes talajokon is kielégítő terméseket nyújt, miért is a Champagne és Burgundia meszes talajain nagyobb kiterjedésben művelik.

A pohánka, mélyrétegű, tevékeny vályogtalajokban nyújtja a legnagyobb szem- és szalmaterméseket. Homokos vályogtalajokban igen nagyra nő, miért itt takarmányul való termesztése ajánlatos: szegényes homok vagy kavicsos talajon csakis szemnyerésül termesztendő.

Dr. Moser vegyelemzése szerint 100 részt teljes virágzásban állott pohánka 1.758% hamut tartalmazott, melyből 24.6% kálira, 61% phosphorsavra esik. Bichon és Malaguti szerint 100 rész pohánkamagban 2%, a szalmában 4% hamu foglaltatik. Ebből égvényekre 21.84% illetve 15% esik, míg a mag hamujában 50.2%, a szalmában 0.67% phosphorsav foglaltatik.

Ez eléggé megmagyarázta mért, hogy a pohánka grán eredetű talajokon oly jól diszlik, hol az elmálló mezőpát káliforrásul szolgál s mért mutatkozik káliban szegény humusos talajon a hamu felhorolás vagy káli trágyázás oly jó hatásának. A franezia közmondás azt tartja: „Le blé noir doit être semé dans la cendre et avec la cendre. (A pohánkát hamuban és hamuval kell elvetni).

A tanács első részét követik az osztrák alpesek hegylakói s a német hangaterületek pórnépe, mely a leperzselt hangaföldön szórja el a pohánkát, még mielőtt a hamu kihült volna; míg az alpesek lakója a leperzselt erdővirányt, mely fön a meredek hegylejtőn ideiglenes szántóul szolgál, előbb rendszerint pohánkával beveti csak utóbb rozsszal.

A gondosabb német gazdák vagy kalitartalmu hamut vagy kalisókat szórnak el előnyyel a pohánkavetést megelőző ősszel. A 3-szor koncetrált stassfurthi kalisóból pro hectár 200 klgr elégségesnek tetszik.

A könnyebb, homokosabb talajok kaliban kevésbé szenvedén hiányt, itt a phosphorsav utánpóllása mutatkozik ajánlatosnak, 200—300 klgr superphosphat jó sikert biztosítván. Francia gazdák pedig előszeretettel alkalmazzák a esontszenet, mely 70%-ig phosphorsavas sókat tartalmaz.

Megjegyzendő, hogy a pohánka hamuja több chlort tartalmaz, mint akármely más kulturnövényünk.

Nobbe egy kísérlete után azt állította, hogy chlor nélkül a pohánka magképződésre nem jut s ez alapon mintegy dogmául vált a chlornak legalább a pohánkánál való élettani nagy jelentőséget hangsúlyozni. De Knop, Brasch és Raabe vizikulturáiból kitetszik, hogy valamely chlorfémnek jelenléte a pohánkánál sem okvetlen szükséges, bár nincs kizárva, hogy a chlor jelenléte valamely növényre nézve hasznos lehessen.

A pohánkának közvetlen trágyázása istálló-trágyával bizvást mellőzhető. Rövid tenyészideje alatt u. i. ki nem használ-

hatja azt kellőleg, azonfelül minden légenygazdag trágya a pohánkának szemtermésére visszahatással van, mert az esetben tulságos szárra hajt.

Televényben szegény homoktalajon azonban némi megéredt trágya, vagy televényes föld felhordása a pohánka diszlelését nagyon előmozdithatja, mert a pohánka humus növényül jelezhető, mely a szétbomló humusból legörömbestebb meríti a könnyen assimilálható tápot; azért diszlik oly jól új törésekben.

Azon körülmény okát, hogy Közép-Európában a pohánkat általában 1000 méter magasságban még mivelik (a tatárkát Kariuthiában p. a 2000 m. magas Petzen lejtőjén is), abban kereshetjük, hogy a pohánkának 14—16 hétre terjedő rövid tenyészete alatt, általában csak 1000, legfőlebb 1200° C. hősszegre van szüksége.

Különben a pohánka kényes növény, melyre nézve nemcsak a késői fagyok veszélyesek, hanem általában a nagyon nedves és száraz időjárás is.

Mondják, hogy van eset, midőn a pohánka a hőmérőnek 1·5—2·5 C° állása mellett is elfagy, bár még a physiologok határozottan ki nem derítették, vajjon a zérusfokon felül művelti növényeink csakugyan megfagyhatnak-e?

Angolországban a ködök s délnyugoti tengerről jövő szelek miatt nem diszlik a pohánka, a magyar sikon, valamint Franciaország közép sikkreszein s délen Spanyol-, Olasz- és Görögországban a nyári hő és szárító szelek gátolják diszlelését. Görögországban Mansola szerint 1875-ben csak 5831 hectár volt pohánkával bevetve, nyujtván 46,328 hl. termést. Hazánkban is, a tulajdonképpeni Alföld alig termesztik a pohánkat.

Egyetlen egy pohánka növényen 40,000 virág is fejlődik; mindazonáltal a pohánka termése — daczára kecsgető virulásának — néha ugyszólván semmis, minek okát a gazdák általában az időjárásban keresik.

Az egyik azt észlelte, hogy a virágzó pohánkat néhány órai szárító meleg szél teljesen tönkretette, mások hasonló tapasztaltak záporosok alkalmával, míg Duhamel után Thayer és ujabban Heuzé egyenesen a levegő villamosságát okolják, hogy a pohánkat „megégeti“, látván, hogy a növény felső része megfeketedvén, magképződés elmarad.

De a pohánka-termelés nem sikerülésének, mint azt Haberlandt és Nobbe**) kimutatták, a magháznak még eddig ki nem derített okokból való elcsenevedése, minek következtében a virágok himekké változnak. Különben a megtermékenyülés az által is nehezítették, hogy a virág nyolcz himszála rövidebb a maghonnál.

A németországi magkereskedésben előforduló pohánka a tharandi vetőmagvizsgáló állomás észleletei szerint átlagban

*) Warum ist der Körneransatz beim gemeinen Buchweizen nicht selten so gering? Central. bl. f. die ges. Landescultur in Böhmen 1867. 23. sz.

**) Über die Blüten und Fruchtbildung von Polygonum fagopyrum. Landw. Versuchstationen X. 9.

69% jobb-rosszabb s 14% csirképtelen magot, 2% idegen magvakat s 4% egyéb tisztátlanítást tartalmaz.

A pohánka fajsulya 1·081—1·040.

Egy klgr. átlagárúban 42,000—52,000 szem foglaltatik. A mag héja 15—20%.

A pohánka csirkéessége általában csak 2 évig tart. (8 éves Haberlandt által dugaszolt üvegben eltartott magból csak 6% csirázott.) A csirázáshoz szükséges viz a mag sulyának csak 46·9%-ot tesz, ellenben aránylag sok hő szükséges a csirázáshoz, miért is a korai vetés sikerrel nem biztat. 8—9° C. hő alatt a mag épen nem csirázik; 8·75—11° C.-nál a növények 12—15 nap alatt kelnek ki, 13—15° C. mellett (tehát május—juniusi hőmérsékletnél) 12—15 nap alatt. A pohánkamag csirázási maximuma 37—44° C.-nál tállatott.

De nem csak korai vetés, hanem a mély aláhozás is kerülendő a pohánkánál, 15·7 cm. mutatkozik a legnagyobb mélységül, melyben még csirázik; hogy gyorsan és egyenletesen kikeljen kötöttebb talajon csak 0·5 cm., vályogtalajon 1—1·5 cm. homoktalajon 2 legfőlebb 2·5 cm.-re mélyre hozzuk alá.

A pohánka tiszta, beéredett porhanyó talajt kíván miért is trágyázott kapások, fehér mustár, zabos abrakbabó után legjobban diszlik. Különben a forgóban sokszor gabona után is helyet foglal, kivált ott, hol tarlóüvényül való vetése szokásos. Új törésben, parlag- és heretörésekben igen buján fejlődik.

Az utónövényekre való hatását illetőleg figyelemre méltó körülmény, hogy kellőleg zárt állás mellett a talajt árnyékolja s ez által kivált a könnyebb talajok physikai állapotát hathatósan javíthatja.

De más felül figyelmen kívül nem hagyható az sem, hogy a pohánka a talajt zsarolja, az assimilálható tápnak utolsó részeit is képes a talajból kivonni s azt e közben nagyon kiszáritani. Azért tehát csak akkor helyezük a pohánkat két gabona közé, ha vagy előnövénye (a rozs) trágyázva lett, vagy ha az utónövényt tágyázhatjuk. A pohánka tarló maradványai oly csekélyek, hogy azok a trágyázó hatását számba nem vehetjük.

Proskauban a magérésre jutott pohánka 26 cm. mélységig (egy He-ra kiszámítva) csak 2445 klgr tarló s gyökmaradványt hagyott vissza, azokban 520·6 klgr ásványi alkatrészeket és 53·6 klgr légenyt, míg p. az 1 éves piroslóher maradványai 9976 klgrra rugtak, tartalmazván 2149·9 klgr hamut, 214·6 klgr légenyt.

Egy pohánka növény kellő fejlődésére 50 □ cm. térséget szükséges, egy hectárra tehát 2 millió növény jut. Ha 1 klgrban 50,000 növény foglaltatnék, 40 kgrot tenne az elméletileg szükséges magmennyiség.

Takarmánynyerés céljából azonban annak háromszorosa 120 kg, sőt szegényebb homoktalajon épen 140—160 kg. szórando ki.

Ha a pohánkat fő veteményül vetjük, magtermesztést célozunk, a vetést május elejétől junius közepéig eszközölhetjük; takarmány termesztésül augusztusig. Augusztus végén szeptem-

ber elején virágzó bőven mézélő tarló pohánka sok helyütt vándor méhészek által hasznosítatik p. a Moravamezőn s Kharinthiában a méhekbe fektetett töke 80—100%-ot hasznót nyújtván némelykor.

Nem ritkán egyéb takarmányfélékkel keverékben is vetik a pohánkát p. julius közepe táján kaszálandó keverékül 3 rész abrakbabót, 3 rész pohánkát, 1 rész zabot, 1 rész árpát; őszi takarmányul 120 súlyrész tengerit, 100 súlyrész pohánkát, 100 súlyrész tarlórépát. Th a e r az abrakbabó tarlójába a pohánkát Sz.-Ivánrozsszal keverékben vetni ajánlotta, midőn is az őszi takarmány mellett egy magtermésre is számíthatunk.

A pohánka a jól porhanyóra előkészítendő talajra vagy szórva vagy 10—20 cm-teres sorokba vetendő s könnyű boronával alátakarítandó.

Ha az elővetemény után sok gyommag maradt volna a talaj felületén, a gyomok a pohánka kikélese után boronálás által elpusztítandók. Könnyű talajok száraz időjárás mellett a pohánka kikélese után előnnyel lehengerezhetők. Ritkásabb vetés mellett pohánkában, a gyomok nagyon elhatalmasodnak, kiváltképen a mezei mustár (*Sinapis arvensis* L.), a terepélyes maglapél (*Atriplex palula* L.) egy nyári és a magvarótt vagy keserűfű (*Pikris hieracivides* L.) nevű két éves gyom Németországban a parlagi csibehúr (*Spergula arvensis* L.) is gyakran föllép gyomul.

Azon rovar ellenségek, melyek a gabonát károsítják, a pohánkának is ellenségei. Nagyobb károkat okoz többi közt az *Agrostis tritici* L. hernyója.

A magtermésül vetett pohánka akkor aratandó, ha a magvak tulpomó része barnulni kezd; a meg nem érettek érése künn a földön való össze állangatással, vagy ágasokra való föl rakással eszközözendő, miután a levesszárú pohánka még künn a földön is könnyen melegszik.

A zölden étetendő pohánka virágzásban kaszálandó. Csak egy vágást eszközölhetünk, mely azonban pro. Hectár kiszámítva átlagban 2000 mtr. m. zöld tömeget nyújt. A fönnebb említett tengeri tarlórépa és pohánka keverék M.-Óvárótt pro Hectár csak 93 mtr. m. zöld tömeget nyújtott.

A virágzásban kaszált pohánka Dr. Moser egy vegyelemzése szerint

	82.6 %	víz
	17.4	száraz anyagot
s ebben	3.3	proteint
	7.4	légenynélküli anyagokat
	0.8	zsirt
	4.4	nyers rostot

tartalmazott. A táparány úgy viszonylott, mint 1:2.95-hoz. Henneberg szerint a virágzó pohánka légszáraz anyaga 9.69% vizet, 10.58% protein, 40.66% légenynélküli anyagokat és zsirt, 31.13% nyers rostot tartalmaz.

Tetemes víztartalma miatt a pohánka szárítását általában mellőzzük, de előnnyel használható föl savanyu széna-készítésre. Ilyenül kellemes íze és szaga van. Jármos ökrök szivesen eszik.

Dr. H a n k e megvizsgálván a zöld pohánkát s a belőle készült savanyu szénát, úgy találta, hogy

	zöld pohánka	savanyított pohánka
víz	73.66%	70.70
proteint	4.05	4.99
légenynélküli anyagokat	15.15	13.15
zsirt	0.79	1.57
fa rostot	4.31	7.40

Ismeretes dolog, hogy a pohánka rosz hirben áll, mint sajátságos kórokat előidéző növény.

Juhoknál a pohánka zölden, de szénául is, valamint szalmája, szénája, polyvája, héjazatlan magva küteget okozhat, midőn is a juh feje megdagad a meztelen bőrhelyek pirossá válnak s az állat fejcongestiókat kap, elszédül. E jelenség kivált akkor áll elő, ha napos helyen zöld pohánkát étetünk, de észleltetett télen is pohánka-szalma etetésnél, ha napos meleg időjárás beköszönt. Azért a pohánkát nagyobb mennyiségben csak hideg időjárásakor kell étetni s vele a tavasz beköszöntése előtt néhány héttel fölhagyni.

A pohánka magva hasonló hatást gyakorol a sertésekre. Az azonban nem áll, hogy a pohánka szalma még alomul is kártékony hatású volna a lovakra nézve; ellenkezőleg mind a pohánkaszéna, mind annak polyvája tápanyagaikra tekintettel az értékes szálas takarmányok közé kell sorolnunk, jóllehet általában legjobb hatásának mutatkoznak a szarvasmarha-eteetésnél. A zöld pohánka ellenben csak igen közepszerű takarmányul jelezhető, mely protein-szegény voltánál fogva legjobban értékes takarmánnyal keverékben étetendő, különben is a tulságos zöld pohánka-eteetés hasfolyást okoz. Ez zöld takarmány főjelentősége tehát csak abban keresendő, hogy késő ősszel zölden étethetünk szarvasmarhát, juhot, sertést, midőn egyéb zöld takarmányban hiányt szenvedünk. Helyettesítésére a csalamádén kívül még a szent-ivánrozst, fehér mustárt, abrakbabókeveréket használhatnánk.

Magtermelésrei tekintettel kevés növény van, melynél az eredmény oly nagy változást mutatna, mint épen a pohánkánál.

Németországban jó minőségű hanga talajon 40000 kgrra rugnak, de azért a Poroszországban 8 évi átlagban csak 830 krg pro Hectár.

Schwarz németalföldi termésekül 21.3—29.5 hltert Contighi épen 35.25—48 hltert említ s Henz é Franciaországból maximalis termésekül 30—40 hltert mond.

Ellenben az osztrák magyar monarchiában ritkábban olvasunk maximalis magtermésekről, mint silányokról, midőn a vetőmag is alig térül meg.

Burgee, ki a pohánkát — igaz csak tarlónövényül — vetette, 17 évi átlagban pro Hectar 11.75 hl hozamot kapott; a termések legnagyobbja 23.5 hl.; legkisebbje 1.5 hl. volt.

Magam öt évi átlagban pro Hectar 942 klgrot arattam, lévén egy idő alatt a maximalis termés 1830 kgr = 25.2 hl., a legkisebbje 280 kgr = 4.6 hl.

Burger szerint a pohánka szalmatermésű ritkán haladják meg pro Hectár a 9·7 mm. (pro k. hold 10·6 b. m.)

Dr. Krafft kerek számban 10 mm. teszi. Henz ő bõtermés esetén 15—17, mm-átsára, míg a farlõ-vetemény után csak 5—6 mm. vár.

Èn ellenben a fõveteményül termesztett pohánkának pro Hectár 25—37 mm. szalmát nyertem. A pohánkaszem átlagban 7·8 (maximumban 13·1, minimumban 2·6) % proteintokat tartalmaz. Belõle igen szép színû, de a buzalisztnél kevésbbé tápláló liszt készül.

Hunzê szerint 100 liter 60 kgr közönséges pohánka 44 kgr., ugyanoly mennyiség 58 klgros tatárka 40 kgr. lisztet szolgáltat, míg a pohánka őrlés Betz Penot által javított módszere mellett 48% liszt-félék eredményezhetõk

(Földmiv. érdekeink.) **Dr. Rodiczky Jenõ.**

Az almabor készítésrõl.

Az almabor készítésére szánt alma teljesen érett korában szedendõ le és szalma-ágyakra kiterítgetve utó érésnek teendõ ki, úgy hogy õszkor, még pedig a késõn érõ fajok rendszeren szüret után, almaborrá feldolgozhatók legyenek.

A borrá való feldolgozás a következõkben jelzett eljárás szerint történik:

Az almák egy, a prés oldalához támasztott deszkán fábunkóval összezuzatnak s így összezuzva hullnak vagy csuszának a présbe; mikor a prés megtelt, az összezuzott alma azonnal kisajtolatik; természetesen minél apróbb darabokra zuzatik szét az alma, az annál jobb, mert annál tökéletesebben lehet azokat kisajtolni.

Az almazúzásra különösen e czélbõl szerkesztett gépeket is használnak, melyek az almát elõbb késekkel apró darabokra vagdalják s utána egyenletesen szétzuzák, az így összezuzott alma czeffre vagy pép pár óráig állani hagyatik, mely idõ alatt a must jobban kiválik a gyümölcs husából, mi azt eredményezi, hogy a sajtolás tökéletesebben lesz végrehajtható és több must is nyeretik.

A leggyakrabban használt gyümölcs-zuzó szerkezete a következõ:

Egy malomkõ közepébe, egy 2 öl hosszú rud tétetik, melynek vége forgó szeggel egy oszlophoz vagy falhoz van erősítve, maga a malomkõ elõre-bátra hajtatik ezen eljárás alkalmával netán még nem eléggé összezuzott almák falapát segítségével a malomkõ elé taszittatnak.

Midõn az összes egyszer a vályuba töltött alma tökéletesen össze van zuzva a vályu egyik végénél lévõ ajtó fel huzatik s az ily módon támadt nyíláson keresztül az összezuzott alma czeffre falapát segélyével egy a vályu alá helyezett edénybe takarítottatik, az ez által megürült vályu pedig újra megtöltetik.

Minél érettebb és dúsabb czukor tartalmu az alma, annál jobb almabor készül belõle, azonban jól kell figyelni arra, hogy az alma túl ne érjen, mert akkor már kásássá válik és igen kevés mustot ad.

Kétszeri sajtolás után a must, tisztán kiforrázott és kimo-

sott kénezetlen hordóba töltetik, hol az, közönséges pincze hőmérsék mellett is néhány hét alatt kiejerd.

Erjedés közben a fiatal almabor igen piguant, csipõs, savanykás ital, kiejerdése után azonban hamar megtisztul és akkor seprõjérõl lefejtethõ.

Elsõ vagy második lefejtés után már fogyasztásra kész az almabor s különösen ha elõzetesen vizahollyaggal deritetett úgy tökéletes tükör tiszta italt nyerünk.

Az almabor almasavban gazdag lévén igen üdítõ szeszegény nyári italt képez, mely hűsítõ hatásánál fogva sokak által többre becsültetik, mint a szõlõbõl nyert bor, mely utóbbival való összekeverést az almabor sokszor szép sikerrel türi.

A fentmaradó törköly sertés vagy szarvasmarha etetésre jól használható, úgy hasonlókép alkalmazható eczet készítésre is, utóbbi czélbõl a törköly kevés vízzel föleresztetvén meleg helyen tartatik, hol a szesz erjedés beálltával az eczet erledés is megkezdõdik és 6—8 hét múlva majdom kész eczet sajtolható ki az almatörkölybõl. —

**Közli az orsz. borászati
kormánybiztos.**

A kolozsvári lóversenyek.

Idei versenyek gyér mezõkkel folytak le, minek okában rejlik, hogy több, részint már nevezett, részint nevezni szándékolt ló idõközben kapott kisebb-nagyobb hiba miatt elmaradt vagy visza vonatott.

Elsõ nap szeptember 30-án. I. Asszony-ságo-dija, tisztelet díj: távolság 2000 meter, urlovarok. Három ló indult, de egyik (Gróf Bánffy György Alineje) csak próbaképen, úgy hogy két komoly versenyzõ maradt; Báro Wesselényi Béla „Finum Rózsi“-ján és Gróf Teleki Géza „Tulipán“-ján. Az érdekes verseny 2 percz 25 másodperczig tartott, nyertes „Tulipán“, miglen „Finum Rózsi“, daczára az erélyes biztatásnak, csak második helyre ért be.

II. Elsõ osztályu államdíj, értéke 4000 franc, távolság 4824 méter. Itt is hárman indultak, de az eredmény biztos volt. Gróf Sztáray Jánosnak nálunk gyõzhetetlen „Dagmar“-ja (lov. Peasnall) ostor és sarkantyú nélkül tetszés szerint ért be elsõnek; Báro Wesselényi Béla „Judith“-ja (lov. Richards) roszt második — mig „Nana“ (szintén Gróf Sztáray lova, melyet tavall vett az eladó versenyen 980 frton) harmadik lett; futás tartama 6 percz 35 másodpercz.

III. Reiterclub eladó akadályverseny, értéke 300 frt, távolság körülbelül 4000 mtr. urlovarok. Négy ló indult: Ebersberg hadnagy „Sátán“-ján, Merhal hadnagy „Jack“-ján, Báro Bánffy György „Erzsiké“-jén és Sényi kapitány „Clown“-ján, (mely nem a legjobb conditióban volt.) Okulva a tavali tapasztalaton, az iram csendesesen, mondhatnók lassúsággal indult meg; a mezõ eleintén nagyon együtt maradt, senki vezetni nem akart. Az elsõ forduló után azonban „Jack“ kivált és folyton elõl maradt, „Sátán“ feltartva a versenyt feladta, — „Clown“ második, — „Erzsike“ jó harmadik volt. Minden ugrás az utolsó sövényig gyönyörûen sikerült, de itt

„Clown“ letört. — „Jack“ elsőnek és „Erzsike“ oly szép másodiknak ért be, hogy korábban szorítva, okvetetlenül övé lett volna a győzelem. Futás tartama 10 percz 45 másodpercz; e verseny volt az első nap legérdekesebb száma.

IV. Harmadosztályu államdíj, értéke 2000 franc, távolság 3216 meter. Indult két ló: Báró Wesselényi Béla „Girofléje (lov. Richards) és Báró Wesselényi Miklós „Piros Panná“-ja (lov. Tálos), mely elsőnek érkezett, míg „Giroflé“ igen szép második lett.

V. Eladó verseny, egyleti díj 500 franc, távolság 2400 meter, indult három ló: az aszonyságok díját nyert „Tulipán“ (lov. Friedreich), Báró Bánffy György „Saroltá“-ján és Báró Wesselényi Béla „La Garonne“-ján. A „Tulipán“ most is könnyen nyert, a „La Garonne“ másodiknak érkezett, futás tartama 3 percz 5 másodpercz.

Sem az akadály-verseny, sem az eladó verseny győztesét az árverésen nem vette meg senki és így az továbbra is tulajdonosának maradt.

Az első nap versenyeit a nagy sebesség jellemezte, mely a tavalt jóval felülmulta; idő szép, derült; közönség kevés számmal. — —

Második nap october 2-án. I. Erdélyi díj, értéke 1200 frt., futott három ló: Báró Bánffy Ádám „Gyurká“-ján Báró Bánffy György; Báró Bánffy György „Saroltá“-ján Báró Bánffy Farkas; végre saját „Melindá“-ján Báró Wesselényi Béla. A 9000 meternyi példátlan távolságon tartósan Melinda vezetett az utolsó fél (angol) mértföldig, hol Gyurka és Sarolta megelőzték. Kevéssel a távoszlopon túl Melinda lábát törte és lovasával felbukott, szerencséjére ennek nem történt baja, de a kitünő ló felgyógyulásához kevés a remény. Az érdekes, az erdélyi lovak szívósságát fényesen bizonyító versenyt ügyes és higgadt lovaglásával Báró Bánffy Farkas nyerte meg a Saroltán, míg Gyurka jó második lett, futás tartama 13 percz 35 másodpercz. A nyertes az árverésen nem kelt el.

II. Másodosztályu államdíj, értéke 3000 franc, távolság 3216 meter, melyre Báró Wesselényi Béla „Finum Rózsiján“ (lov. Richards) és Báró Wesselényi Miklós „Bálványa“ versenyeztek. A zsidói istálló kanczája könnyen győzve szép elsőnek érkezett, Bálvány a második hellyel elégedett meg, futás tartama 4 percz 41 másodpercz.

III. Polgári és Kolozsvar városi díj, értéke 250 frt., távolság 2000 meter, melyre Hutflesz Károly és György, Benel Kálmán és Bartha Lajos urak lovai állottak elő. Első lett Hutflesz Károly „Rózája“ Báró Wesselényi Béla által kitünően lovagolva, második Hutflesz György „Katiczá“-ja, lovagolta a tulajdonos, futás tartama 2 percz 48 másodpercz.

IV. Akadály verseny, értéke 300 frt., távolság 4000 meter. Ugyanazon pályán mint pénteken ugyanazon lovak futottak „Clown“ kivételével és azon különbséggel, hogy „Sátánt“ tulajdonosa helyett Friedreich lovagolta, ki oly sebes irammal indult meg, hogy verseny társai messze elmaradtak és e sebességet mindvégig meg is tartotta. Az összes ugrások kitünően sikerültek; az utolsó fordulónál „Erzsike“ kitört, a „Jack“ pedig a távoszlopot alig érte el, midőn „Sátán“ már a bírák pá-

holya előtt vágatott! Futás tartama 7 percz 20 másodpercz, tehát 3 percz és 25 másodperczzel kevesebb mint pénteken.

V. Vigasz verseny, értéke körül-belül 300 frt., távolság 1600 meter, indult saját „La Garone“-ján Báró Wesselényi Béla, ugyanakkor „Giroflá“-ján Richards és Gróf Bánffy György „Aline“-jén Friedreich. Elsőnek, érdekes verseny után, Girofla érkezett. futás tartama 1 percz 59 másodpercz.

VI. A földészek versenyére öten állottak elő; első nyertes: Timár János 30 frttal, második Magyar József 15 frttal, harmadik Szabó István 5 frttal díjazva.

Idő borongós, egy kevés esővel; közönség nagy számmal.

Levelek a szerkesztőhöz.

Budapest, 1881. october 1-én.

II.

„Földünk buzája és lisztje a tudomány, a fogyasztó, a molnár és a termelő szempontjából“ czim alatt igen érdekes és nagyfontosságú mű jelent meg a legközelebbi napokban Pekár Imre gépészmérnök ur tollából.

Tudvalevőleg a nevezett gépész-mérnök az 1878-ik évben Párizsban tartott világtárlaton kiállított buza és buzaliszt mutatóanyagok tanulmányozása s ebből kifolyólag a buzatermelés és a malomipar terén mutatkozó jelenségeknek ismertetése s gyakorlati alkalmaztatása iránt való jelentéstétel czéljából hosszabb időig tanulmányozta a nevezett világtárlaton e téren kiállított czikkeket.

Az előttem fekvő mű tulajdonképen a párisi világtárlatról való jelentéstétel czéljából iratott, azonban az abban előadott nagy érdekű vizsgálatok, elemzések és adatok összegyűjtése oly hosszú időt vettek igénybe, hogy a mű csak most kerülhetett ki sajtó alól.

Pekár a tárgyaló téren elismert szaktudós s érdeklélhető e műnek második része, melyben a buzatermelés és malomipar terén a jelen év folyamán a kereskedelmi ministerium megbízása folytán Amerikában gyűjtött tapasztalatait fogja ismertetni.

Szerkesztő ur szives engedelmevel s a mennyiben becses lapjában hosszabb közleményeknek tért nyithat, készséggel fogom ezen, különösen gazdaközönségünkre nézve kiváló fontosságú művet s névszerint annak hazánkra vonatkozó részeit ismertetni s most még csak azt jegyzem meg, hogy az előttem fekvő munkáuk megírására szerző saját tapasztalatai s az egyes államoknak a párisi tárlaton kiállított hivatalos kimutatásain kívül nem kevesebb, mint 48 szakmunka lett használva.

A 258 lapból álló könyv, melyhez a buzának és alkatrészeinek mikroszkopikus ábrái s négy drb graficus táblázat van a föld összes részeinek buzatermeléséről csatolva, kapható egyébiránt 2 frt 50 kron Grill Károly budapesti könyvkereskedőnél.

r.

EGYVELEG.

— Szőlőárverés lesz az erdélyi gazd. egylet nagy-utcza szőlőjében Szombaton october hó 8-án dél-

után 5 óraker, hol az idei igen szép és jó minőségű termés a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett el fog adatni, mely árverésre a t. érdeklődők ezennel meghivatnak. Az erdélyi gazdasági-egylet titkári hivatala.

— Halálozás. Báró Bánffy Elek, az erdélyi gazdasági egylet alapító tagja mult hó 25-én 56 éves korában Szilágy-Bagoson elhunyt. Béke a kipróbált hazafi és jeles gaza hamvaira. —

— Termény-kiállítást rendez az orsz. Vörös kereszt-egylet kis-küküllőmegyei választmánya 1881. october 15—17-ik napjan Dicső-Szent-Mártonban az állami fuiskola termeiben, mely kiterjed gabonaneműekre, konyha- s diszkertészeti magvak és terményekre, végre gyümölcsészeti szőlészeti és borászat czekekre terjed ki. A tárgyak october 12-éig az Elnökséghez vagy titkár Székely Jánoshoz czimezve beküldendők, belépti díj 10 kr, mind a három napra 50 kr. A kiállított tárgyak a jótékony czélra szánt kegyes adományként tekintetnek és csekély sorsolási díjért kiosztatnak, vagy elárvereztetnek. —

— September havi meteorologiai észleletek. A kolos-monostori állomás észleleteiből közöljük az september havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszinre redukálva) középállaga 761.7, legmagasabb september hó 25-én 768.3, legkisebb september hó 3-án 753.3 millimeter, középhőmérséklet C° 13.2, legmagasabb september hó 12-én 21.1, legkisebb september hó 25-én 4.0. A páranymás átlaga 8.9 millimeter, a légnedvesség százalékanak átlaga 79.4. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend 5-ször, szél 85-ször, ugyanis északi szél 5-ször, északkeleti szél 18 szor, keleti szél 17-szer, délkeleti szél 3-szor, déli szél 1-szer, délnyugoti szél 5-ször, nyugoti szél 20-szor és északnyugoti szél 16-szor. A csapadékos napok száma tett 15-öt, hó 1, jég —, égháboru 1 napon összesen 58.5 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 4-én, azaz 21.1 millimeter. — A budapesti központi időjelző állomás jóslatai közül — melyek az erdélyi gazd. egylet belmonostorutczai irodájánál láthatók — september hóban egészen teljesült 80%, részben teljesült 10% és nem teljesült 10%.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1881. september 25-éig october 1-éig.

B u z a szilárd üzlet, forgalom 10,000 metermázsa, ár 13 frt 30 kr.

R o z s jó üzlet, forgalom 4000 metermázsa, ár 8.90 frt.

Á r p a lanyha üzlet, forgalom 5000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.25 frt, seres árpa 8.50 frt.

Z a b rendes üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 7.35 frt.

T ö r ö k b u z a gyenge üzlet, forgalom 10,000 metermázsa ár 7.40 frt.

G y a p j u. Az előző heti jelentésben említett belföldi kötőszövek még körülbelül 600 mmázsa középminőségű kártolt-

gyapjút vásároltak 84—85 frton és jobbat 89—90 frtgn; külföldi számlára silányabb és hibás kártolt-gyapju 70—80 frton vásároltatott. Ez időben rendszeren több belföldi vevő szokott megjelenni, úgy hogy a piac most is kis vásárhoz hasonlít s közép- és középfinom egynyiratu posztó, báránybőr és izzadt-gyapjuból már is összesen körülbelül 800 mmázsa adatott el; az árak semmi változást sem mutatnak. Azonkívül mintegy 300 métermázsa bányági czikkely-gyapju adatott el 42—43 frton.

G a b o n a - á r a k:

minimum és maximum: Budapest oct. 1. | Bécs oct. 1.

Buza	12.66—13.27 frt	12.60—13.40 frt
Rozs	8.70—8.90 frt	9.40—9.80 frt
Árpa, takarmány	7.25—7.60 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.80—8.50 frt	9.25—10.75 frt
Árpa, seres	— — — frt	11.00—11.50 frt
Zab	7.60—7.80 frt	7.45—8.45 frt
Törökbuza	6.35—7.40 frt	7.30—7.65 frt

Budapesti marhavásár szept. 29-én. Összes felhajtás 2435 db. nagy és 2625 drb. apró marha. Ebből eladott 31 db. bika, 1284 db. ökör, 730 db. vágó tehén, 239 db. fejős tehén, 189 db. bival, 258 db. borju, 2367 db. birka. Árak: bika darabonként 64—145 frt, ökör páronként 193—348 frt, vágó tehén páronként 125—268 frt, fejős tehén darabonként 90—204 frt, bival páronként 147—226 frt, borju darabonként 41—34 frt, birka párja 8—21 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 48—51 frt, tehénhús 46—49 frt, borjuhús 66—86 frt, bivalhus 43—46 frt.

Bécsi marhavásár szept. 27-ikén. Összes felhajtás 2072 drb és pedig 1847 drb. magyar, 183 drb. lengyel és 12 drb. német fajta, melyből 1980 drb. ökör, 12 drb. tehén, 44 drb. bika és 36 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 54—59 frt, lengyel 53—57 frt, német 54—57 frt, tehén 47—50 frt, bika 48—52 frt, bival 38—41 frt. Lábán darabonként 125—285 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár oct. 1-én. (Az első magyar sertéshizlalo és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) A heti üzlet szilárd árak mellett élénk hangulatban folyt le és habár a szükséglet csekélyebb volt, azért az érték összeg, mert nagyobbrészt nehéz sertés adatott el, a mutt héhez képest magasabb volt.

Jegyzett árak: magyar válogatott áru 250—300 klgr. nehéz 57—57½ kr. 180—220 klgr., nehéz 57½—58 kr. Öreg 300 klgr. tuli 55—56 kr., vidéki sertés 55½—58 kr. Transitóban: szerbiai 55½—57½ kr, román 55½—58 kr., tuskés 54—54¾ kr tiszta klgkint.

Takarmány árak: tengeri bánati 6.90 frt, román 6.90 frt, árpa 7.90 frt. Helyi állomány: september 23-án maradt: 81,857 drb; hozzá hajtattott: alvidékről 6745 drb., Szerbiából 2609 drb., Romániából 1982 drb., magyar államvasuttal 736 drb., magyar államvasuttal 103 drb., együtt 12,175 drb., összesen 94,032 drb. Elhajtattott: Felvidékre 298 drb. Bécsbe (m. h. 568 drb.) 2237 drb., Csehországba 851 drb., Bodenbachon át 7759 drb., Ruttkán át 768 drb., Dél-németországba 461 drb., Budapesti fogyasztás

1889 drb., kültelki fogyasztás 90 drb., magyar államvasutal 53 drb., összesen 14,401 marad állomány 79,631 drb. A részvény szállásokban 18,707 drb. van elhelyezve.

Az egészségrendőri és transito szállásokban maradt szept. 23-áról 14,188 db., hozzáhajtott: szerbiai 2609 drb., romániai 1982 drb., összesen 19,943 darab, elhajtott 6422 drb. marad állomány 12,357 drb. és pedig 3395 drb. szerb és 8962 drb. román. Az egészségi vizsgálatnál eddig 2834 drb. a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Disznózsir: jó üzlet, kész áru hordóval együtt 70—71 frt, október-november havi kötésben hordó nélkül 67—67½ frt.

Szalonna: vidéki szalonna 61—16½ frt, városi áru 26½ frt, füstölt szalonna 68—69 frt.

Bécsi sertés vásár szept. 27-ikén. Összes felhajtás 4518 drb. és pedig 1089 drb. nehéz, 1512 drb. középnehéz és 1017 drb. süldő; melyből 2229 drb. magyar, 1917 drb. orosz-lengyel, 235 drb. szerb és 140 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 52—52½ frt, középnehéz 46—49 frt, süldő 40—45 frt; szalonna és zsir 65—67 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

A GAZDAKÖZÖNSÉG FIGYELMÉBE.

A beállott öszvetési időnyre, a buzábani üszkösödés ellen sok évi tapasztalat után kitűnőnek bizonyult rozsdá-üszög övszert ajánlok.

Adagja -- mely a szükséges használati utasítással ellátva van egy hectoliter buzához tökéletesen elegendő -- 10 krért kapható.

Tatay Miklós,

gyógyszerész és gazdasznál.
Sárközüllakon (Szatmármegye.)

(22.) (2-3.)

Lóhere, luczerna, baltaczimmagot,

valamint bármi néven nevezendő vetésre alkalmas gazdasági magvakat legmagosabb árák mellett vásárolnak

Wolfner és Weisz,

magkereskedők.

Bécs, I. Wallfischgasse 11. sz., hova szives ajánlatok

(24.) minta kíséretében intézendők. (2-14.)

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
Á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozo	szept. 27	800	650	600	—	260	500	210	80	320	36
Brassó	szept. 30	860	560	500	485	260	430	300	—	240	44
Osik-Szereda	szept. 21	875	—	575	400	250	525	190	90	250	36
Décs	szept. 27	1040	920	850	430	230	600	240	190	360	40
Déva	szept. 24	1140	840	640	—	280	600	305	125	230	44
Erzsébetváros	oct. 1	750	650	550	—	195	500	330	190	320	44
Fogaras	szept. 23	1050	—	666	—	250	614	235	200	260	42
K.-Fehérvár*	szept. 24	1070	975	840	—	600	560	250	150	240	46
K.-Sz.-Kiklós	szept. 24	1250	1100	650	—	250	650	280	—	160	40
Kolozsvár	szept. 29	860	—	580	—	250	500	250	240	300	46
M.-Vásárhely	szept. 29	1040	865	795	655	285	620	325	140	460	40
Nagy-Enyed	szept. 29	1050	840	690	—	142	590	290	150	260	44
N.-Szében	szept. 30	780	660	530	440	310	530	140	80	350	46—48
Segesvár	szept. 29	700	475	475	—	235	480	125	90	180	44
S.-Sz.-György	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régeu	szept. 29	822½	662½	625	462½	282½	522½	210	100	240	36
Sz.-udvarhely	szept. 27	800	600	500	—	250	525	250	40	240	40

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 50 krjával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljesítés szerint akarhányszor változathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél.										
	fizetendő forint										
16/18 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
4/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
2/16 v. nyolcad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészes engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

A TORDA-ARANYOSI „GAZDASÁGI-EGYLET”

K E R T J É B Ő L

1881. őszén és 1882. tavaszán kiadható

NEMESITETT CSEMETÉK NÉVSORA ÉS ÁRJEGYZÉKE

Tordán (Erdélyben.)

<p>Almák.</p> <p>Nyáriak:</p> <p>Asztrakán, piros. Borizü, alföldi. Charlamowsky=Borovitzky. Virginiai rózsza.</p> <p>Ősziak:</p> <p>Calvil, piros. Fahéjalma. Gravensteini. Langston, hasonlithatlan. Renette, arany, nyári.</p> <p>Téliek:</p> <p>Bánffy Pál. Batul. Gyógyi. Királyi, kurtaszáru. Parmain, Adams. " angol, arany. " föderal. Párisi, marosszéki. Pázmán. Pónyik. Pepin, Blenheimi. " Dovton. " Londoni " Newton. Renette Breda. " Canadai. " Carmelita. " Casseli, nagy. " Champagnei.</p>	<p>Renette Diel. " Dietzi. " Kórodai. " muskotály. " Oberdik. " Orleans. " Széchenyi. " uj-jorki. Revali, körteizü. Rosmarin, Tyroli, fejér. Sóvári=Daru alma. Stettini, piros=Török Bálint. Szászpapalma. Suzanne.</p> <p>Körték.</p> <p>Nyáriak:</p> <p>Ambra. Jul.-aug. Bergamotte, nyári. Aug. Cuis madam. Aug. Hoyerswerder, zöld. Aug. Izambert, nyári=Beurré gris ète. Sept. Párisi éresek. Juliusi. Torzsátlan = nyári Kálmán. Septemberi. Öt egy falat. Julius. Vilmos=Bon Chrétien Wil- liams. Sept.</p> <p>Ősziak:</p> <p>Bergamotte, őszi=fejér va- joncz. October.</p>	<p>Diel vajoncz. November. Fahaj színü vajoncz. October. Izambert, zöld. November. " borizü, rozsdás Oct. " normanni, piros. Oct Montgeron = Sylvester-körte. October. Mária Lujza. Sept.-Oct. Napoleon, vajoncz. Nov. Salisbury, fűszeres. Sept. Erdély szépe=Transylvani- enne. Sept.</p> <p>Téliek:</p> <p>Beur delicat. Bergamotte, Liegel=Kopertzer. Colmar Flotow. " Joungh. " Manna. " Souverain. Coloma téli. Clairgeau. Elise Mathews. Ferdinand, korona-örökös. Josefin de Maline. Passe crassan. Prince imperial de la France. Rouselett van der Wekke. St. Germain. Sucré vert. Virguleus=Egri körte.</p>	<p>Baraczkok, kajszi.</p> <p>Bredai. Debreczeni. Királyi. Muskotály. Nancy.</p> <p>Cseresznyék.</p> <p>Bigerau noir. Disznódi barna. " Gündisch-féle. " Rosa. " Roth-féle. " Silli-féle. Haffner cseresznyéje.</p> <p>Meggyek.</p> <p>Amarella édes. Hortensia. Körösi fekete. Spanyol korai.</p> <p>Szilvák.</p> <p>Ringló zöld. Sámál, sárga nagy. Kirke szilvája kék. Olasz szilva. Esperenz arany szilvája. Wassington, Rosa.</p>
--	--	--	---

Megjegyzések.

A csemeték két-három és négy évesek, — körte és kajszi baraczkának darabja 40 kr., alma, cseresznye, meggy és szilvának darabja 35 kr.

Egyleti tagoknak minden darab 5 krral olcsóbb.

Csomagolás díja 10 darabig 40 kr. — Tíz darabon felül minden darab 2 kr.

A megrendelésben világosan kiteendő, hogy ha valamely faj időközben elfogyott volna, lehet-e azt vagy sem hasonló fajúval pótolni.

Megrendeléseket elfogad az egylet gazdája Wolff Gábor gyógyszerész ur és azokat készpénzfizetés vagy utánvét mellett szótküldi.